

צעדת מחאה של מתנחלים לחומש, באפריל. ככל שהאתוס המשיחי יגבר, הניכור שלו כלפי ערכי הדמוקרטיה, הליברליזם וחירויות הפרט ידרדר את החברה בישראל להתנגשויות אלימות יותר צילום: אמיר לוי

דעות

הבעיה היא שהרוב הדומם צמוד לכורסת הטלוויזיה שלו

עקוב

שאל אריאלי

עודכן ב-20:00, 23 ביוני 2022

Powered by Trinity Audio

00:00

האזינו לכתבה

10

10

1.0x

08:25

אקורד הסיום של ממשלת בנט־לפיד לא אמור להפתיע איש. השברירות של הממשלה הנוכחית נבעה, בעיקרו של דבר, מחוסר יכולת לקיים בכפיפה אחת מדיניות שתִּרְצֶה את כל הקבוצות המרכיבות אותה, שמחזיקות בשלושה אתוסים, שונים ברוב מרכיביהם ואף מייצגים. המטרות השונות של הקבוצות

ישראל, ולסכסוך הישראלי-הפלסטיני. כל החלטה בשלושה נושאים אלו, הנוגעים כמעט לכל תחומי חיינו, חידדה את המתח הבסיסי בין הקבוצות השונות, משום שכל אחת מהן ביקשה להישאר מחויבת ככל האפשר לציבור בוחריה, לטובת "היום שאחרי". שלושת האתוסים אינם חדשים; הם קיימים כבר יותר ממאה שנים, אך מאזן הכוחות ביניהם השתנה על ציר הזמן של הסכסוך, וזה לא מסמן טובות למדינת ישראל.

לכל חברה נדרש אתוס המצדיק את קיומה, מעשיה, התנהלותה ועמדותיה. האתוס הוא הדבק המלכד את הפרטים בחברה, מקיים בה ערבות הדדית וסולידריות, ומגייס את חברה למשימות לאומיות. האתוס נבנה על ידי טוויית מרכיבי בדיה לתוך מרכיבי אמת, באופן שהופך אותם בתודעה למקשה אחת.

האתוס ההגמוני בחברה הישראלית-היהודית הוא "אתוס הסכסוך", הבנוי ומוזן ממיתוסים שונים שפותחו על ידי ההנהגה הפוליטית בהתאם לצרכים פוליטיים משתנים, ונתקבעו בתודעת הציבור כאקסיומות. ישראלים רבים ודאי יסכימו עם התיאור הבא של ההיסטוריה של ישראל: "העם היהודי שב למולדתו אשר היתה דלה וברובה ריקה מתושבים. רוב הערבים הגיעו ממדינות ערב בסמוך למלחמת העצמאות, לאחר שהארץ פותחה על ידי היהודים. ערבים אלו אינם עם פלסטיני. הקמת הבית הלאומי בפלשתינה-א"י משני עברי נהר הירדן, עוגנה בהחלטות של הקהילה הבינלאומית; אך הבריטים מעלו בחובתם וקרעו את עבר הירדן המזרחי מעל א"י ומסרו אותו לעבדאללה, וגם מנעו יצירת רוב יהודי בתקופת המנדט בכך שאסרו על עליית יהודים לארץ ועל רכישת אדמות.

ואולי ישראל צריכה לחתור ל"זמזום הסכסוך"

הוא הפך לאינטלקטואל הכי משפיע על ממשלת ישראל. מי אתה מיכה גודמן?

מי פוחד ממתנחלים?

"למזלנו, היישוב העברי לא ויתר והצליח לקבוע את גבולות הארץ באמצעות ההתיישבות, והעם היהודי עלה לארץ חרף המגבלות. היהודים, למרות שכבר תרמו את חלקם לפשרה טריטוריאלית בכך שוויתרו על עבר הירדן המזרחי, שהוא בעצם פלסטין, הסכימו גם לחלוקת ארץ ישראל המערבית על פי החלטת החלוקה של האו"ם — אך הערבים סירבו, ובעזרת מדינות ערב יצאו לבטלה ולהשמיד את היישוב העברי. היהודים המעטים עמדו מול הערבים הרבים ויכלו

ערב. מאז ישראל היתה נתונה לאיומי השמדה מצד העולם הערבי והפלסטינים, ונאלצה לצאת למלחמות, שבהן ניצחה ושיחררה את כל הארץ.

"פני ישראל לשלום, והראיה לכך שהחזרנו את סיני בהסכם עם מצרים, וחתמנו גם על הסכם שלום עם ירדן. הפלסטינים אינם מעוניינים בשלום אתנו אלא בהשמדת ישראל על פי תוכנית השלבים. אהוד ברק ואהוד אולמרט הציעו להם את הכל אך הם סירבו וחידשו את מתקפת הטרור נגד ישראל, שאילצה אותה להקים גדר ביטחון בתוך יהודה ושומרון. אפילו הנסיגה מרצועת עזה ועקירת היישובים היהודיים משם לא ריצתה את הפלסטינים, שהחלו לירות טילים על ישראל. גם נאום בר אילן של בנימין נתניהו וחזון השלום של נשיא ארה"ב לשעבר דונלד טראמפ, לא הזיזו את הפלסטינים מעמדתם". זוהי ההיסטוריה של הסכסוך ב-200 מלים. סיפור סגור ומלוטש מכל עבריו. שחור ולבן, נטול כל גווני ביניים. אין ניואנסים, אין מהפכים בעלילה. הים אותו ים והערבים הם אותם ערבים.

- פרסומת -

אלה שמחזיקים באתוס הסכסוך — שהם הרוב בחברה הישראלית-היהודית — אוחזים בעמדות מגוונות ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני, מתמיכה ב"ניהול הסכסוך" ועד קריאה ל"שדרוג הסכסוך". חלק מהם תומכים בהמשך המצב הקיים (בסקר שערכו החודש פרופ' סיון הירש-הפלר ופרופ' גלעד הירשברגר מאוניברסיטת רייכמן, נמצא כי 22% מהציבור היהודי תומכים בהמשך המצב הקיים). להבנתם, לישראל אין ברירה אלא לשמור בריבונותה את ירושלים, שסוף-סוף אוחדה, ועליה לחזק את ההתנחלויות ביהודה ושומרון ואף לספחן.

רוצים ללמוד על המרחב ועל הדעות והרעיונות? ראו שואלה ומשינוי לה

האיום הטמון במדינה פלסטינית, שצפויה להפוך למדינת טרור ולשמש פלטפורמה לאיראן להשמיד את ישראל.

אחרים טוענים כי אל לישראל להשאיר את ההחלטה על עתידה ביד הפלסטינים, ולכן עליה ליזום היפרדות חד-צדדית גם בגדה המערבית, תוך שמירת הביטחון הכולל בידיה (בסקר הנ"ל 28% תמכו בעמדה זו). חלק שלישי הולך צעד נוסף, וטוען שיש לחתום על הסכם עם הפלסטינים, אך ללא הקמת בירה פלסטינית בירושלים, ללא פינוי של אף התנחלות, עם השארת בקעת הירדן בריבונות ישראלית, ללא שיבת פליטים לישראל ועם בקרה ישראלית על שיבת הפליטים למדינה הפלסטינית.

מראשית המאה ה-20 עד הקמת המדינה נאבקה הקבוצה המחזיקה באתוס הסכסוך בקבוצה אחרת, שהחזיקה באתוס השוויון. האחרונה, שכללה יהודים וערבים, תפשה את שני העמים כבעלי זכות להגדרה עצמית בפלשתינה-א"י, וחבריה הציעו — לבד ובמשותף — הצעות שונות לקיום משותף. כיום, למרות שהקבוצה המרכזית שהובילה בזמנו את אתוס הסכסוך (מפלגת העבודה) עברה לקבוצה זו, משקלה בציבור הישראלי-יהודי הולך ויורד.

קבוצה זו מכילה בתוכה מספר קבוצות. הגדולה והחזקה שבהן היא זו המבקשת לחדש את המשא ומתן עם הפלסטינים ולהגיע להסכם קבע שיתבסס על החלטות האו"ם 242 ו-338, ועל הפרמטרים שהנחו את המו"מ באנאפוליס 2008, וליישמו באופן מדורג בתמיכת העולם הערבי והקהילה הבינלאומית (בסקר נמצא כי 33% מהציבור היהודי-ישראלי תומכים בכך). בשנים האחרונות קבוצות קטנות שבהן חברים יהודים וערבים, הציעו רעיונות חדשים-ישנים לפתרון הסכסוך, המבוססים גם הם על החלטות בינלאומיות, כמו קונפדרציה, פדרציה, מדינת כל אזרחיה, שיש המציעים לכלול בה גם את שיבת הפליטים הפלסטינים לתוך שטח ישראל.

- פרסומת -

במקביל, בתחילת המאה ה-20, צמחה קבוצה שלישית, מבית מדרשו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק (הראי"ה), שפיתחה את "אתוס תחילת הגאולה". היא הסכינה בתחילה עם "אתוס הסכסוך" ותמכה בקבוצה שהחזיקה בו, משום שתפשה אותה בתור "חמורו של משיח", כלומר, המדינה שתקום תהיה הכלי שיגאל את הארץ ויצור את התנאים לביאת המשיח ולגאולה מלאה. לשיטתם, היישוב העברי ומדינת ישראל, שניצחו במלחמות ישראל והרחיבו את שליטתה על כל שטח ארץ ישראל, אכן מילאו את תפקידם.

הסכמי הפרדת הכוחות מ-1974 עם מצרים וסוריה, והחזרת שטחים על ידי ישראל בעקבותיהם, היו לקו שבר ביחסה של הקבוצה הזו למדינה; אבל בהנהגת הרב צבי יהודה קוק (הרצי"ה) היא בחרה להחליף את הנהגת המדינה ולא להתנתק ממנה. החלטה זו הולידה את "גוש אמונים", שבהמשך הוחלף על ידי מועצת יש"ע, ובהדרגה השתלט על הנהגת הציבור הדתי-לאומי. במקביל לתפיסת עמדות מפתח בהנהגת המדינה ובמוסדותיה, הנהגת הקבוצה — הקטנה משתי הקבוצות האחרות — מבקשת "להתנחל בלבבות" של הציבור היהודי, על ידי החלפת מרכיבי אמת של "אתוס הסכסוך" במרכיבי בדיה, כדי להתאימו ל"אתוס תחילת הגאולה". לדעתם, תהליך זה יביא חלק מחברי "אתוס הסכסוך" לעבור למחנה שלהם ולהגדילו.

כך למשל, לשיטתם, הבסיס להקמת מדינת ישראל אינו ההחלטות והמשפט הבינלאומיים, כפי שקבע הקונגרס הציוני הראשון בבאזל, אלא ההבטחה האלוהית לרשת את הארץ. ניצחונות ישראל אינם פרי תכנון והכנות קפדניות, אלא פרי החלטה אלוהית, ומלחמות יי' * כיום הן על קיום ההבטחה האלוהית

בית לעם היהודי במסגרת משפחת העמים, אלא היא שלב בדרך לכינון ממלכת דוד ובניין בית המקדש, תחת התפישה של "עם לבדד ישכון".

- פרסומת -

לכן יש להגשים את הציווי האלוהי ולספח לישראל את כל השטחים או את רובם המכריע, ולשם כך הוצעו כמה אפשרויות: מ"תוכנית ההרגעה" של נפתלי בנט דרך הרעיון של "צמצום הסכסוך" ועד ל"מכתבי יהושע בן נון", התוכנית של האיחוד הלאומי ובצלאל סמוטריץ' (בסקר נמצא כי 17% תומכים בסיפוח). בקשר למעמד העתידי של הפלסטינים הוצע כי הם יקבלו תושבות ישראלית ואזרחות ירדנית, או תושבות ישראלית בלבד, או אוטונומיה, או יגורשו או אף יושמדו במקרה שיתנגדו לפתרונות הללו.

ידה של הקבוצה השלישית על העליונה כיום. גם אם אינה הקבוצה הגדולה ביותר, היא המאורגנת ביותר, והיא חדורה באמונה דתית משיחית; הדמוקרטיה והליברליזם זרים לה, וחשוב מכל — היא פועלת מול רוב דומם הצמוד לכורסת הטלוויזיה שלו. הממשלה הנוכחית, במשך כל כהונתה הקצרה, המחישה את כוחה והצלחתה של קבוצה זו — על אף משקלה הקטן בהרכבת הקואליציה. בנושא הסכסוך הממשלה קיימה בעיקר פעילות התואמת את המרכיבים המשותפים של אתוס הסכסוך ושל אתוס התחלת הגאולה: במספר יחידות הדיור החדשות שאושרו בהתנחלויות, בהלבנת מאחזים לא חוקיים, בהיעדר אכיפת החוק, בעיקר כלפי כנופיות הטרור היהודיות, באי השלמת מכשול הביטחון, בסוגיית ירושלים ועוד.

השבריריות אינה רק של הממשלה נ"י יום בין האתוסים השונים של חברה

השונות בחברה מקבל לאחרונה סממנים ראשונים של מלחמת אזרחים. ככל שהאתוס המשיחי יגבר, הניכור שלו כלפי ערכי הדמוקרטיה, הליברליזם וחירויות הפרט ידרדר את החברה בישראל להתנגשויות אלימות יותר. ההתמודדות עם תהליך הרסני זה מחייבת שינוי של אתוס הסכסוך, גם אם תרומתו להקמת המדינה ולקיומה בעשורים הראשונים שלה היתה משמעותית. דרוש שינוי שיאפשר למזג אותו עם אתוס השוויון וליצור משניהם אתוס חדש — "האתוס הישראלי" — תוך מיזוג מרכיבי האמת שבשני האתוסים וזניחת מרכיבי הבדיה שבהם. זהו תהליך ארוך שיחייב התגייסות של מנהיגים, מוסדות ומערכות רשמיות, אך ראשית עליו לצמוח מתוך התעוררות של החברה האזרחית בישראל.

ד"ר אריאלי הוא מחבר הספר "ככה בדיוק קרה, 12 מיתוסים ישראליים על הסכסוך הישראלי-פלסטיני", עליית הגג ודיעות ספרים

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

מתנחלים 🔔

פרסומת: חדשנות בעולם ה-CRM: חיסכון ויעול בתהליכי העבודה

כתבות מומלצות

נכשלתי בפוליטיקה אבל הייתי ראש ממשלה טוב, אומר בנט, ומסמן יעד עתידי

סמנתה פוקס מתחתנת עם בת זוגה. עוד חלום נגזז

אישה אחת הפילה את הממשלה. אף אחד לא יקח ממנה את ההישג הזה

עומר אדם, עדן בן זקן, נטלי דדון - כולם מוכרים את אותו המוצר

שילוב כוחות נגד קשת: רשת ו-ynet רוצות להקים פלטפורמה משותפת

Recommended by

כתבות נוספות שעשויות לעניין אותך

ממומן

mako / מהו סוד הקסם של קליניקות ביונד?

ממומן

www.inter-il.com / משבר הספינות כנראה ישנה מהותית את הסחר

הארץ / התרגיל הפוליטי של שקד ואלקין שבר את ההתנגדות לתוכנית

הארץ / שמועות על בעיות אכילה והתקפי זעם: הבחירה המעניינת של

MG EHS / אחת ולתמיד!
כל ההבדלים בין סוגי

Channel22 / לראשונה:
דירות במלון 7 כוכבים

הארץ / אשה אחת הפילה

הארץ / זה היה מושלם. עד

ממומן

NISSAN / הקרוסאובר
האולטימיטבי החל מ-
159,990 ש"ח במסירה

ממומן

חדשות גוש דן - קרקעות /
להיט החדש בירושלים:
קונים קרקעות (בזול)

הארץ / היינו החיילים הכי
מסורים שלו, ואריק שרון
שיקר לנו ישר בפנים

הארץ / תפנימו זמן ה
"ערבי הטוב" עבר
מהעולם

תגובות

שם

לבחירת השם
כינוי קבוע

להוספת תגובה
מזוהה

הזינו שם שיוצג באתר

תגובה

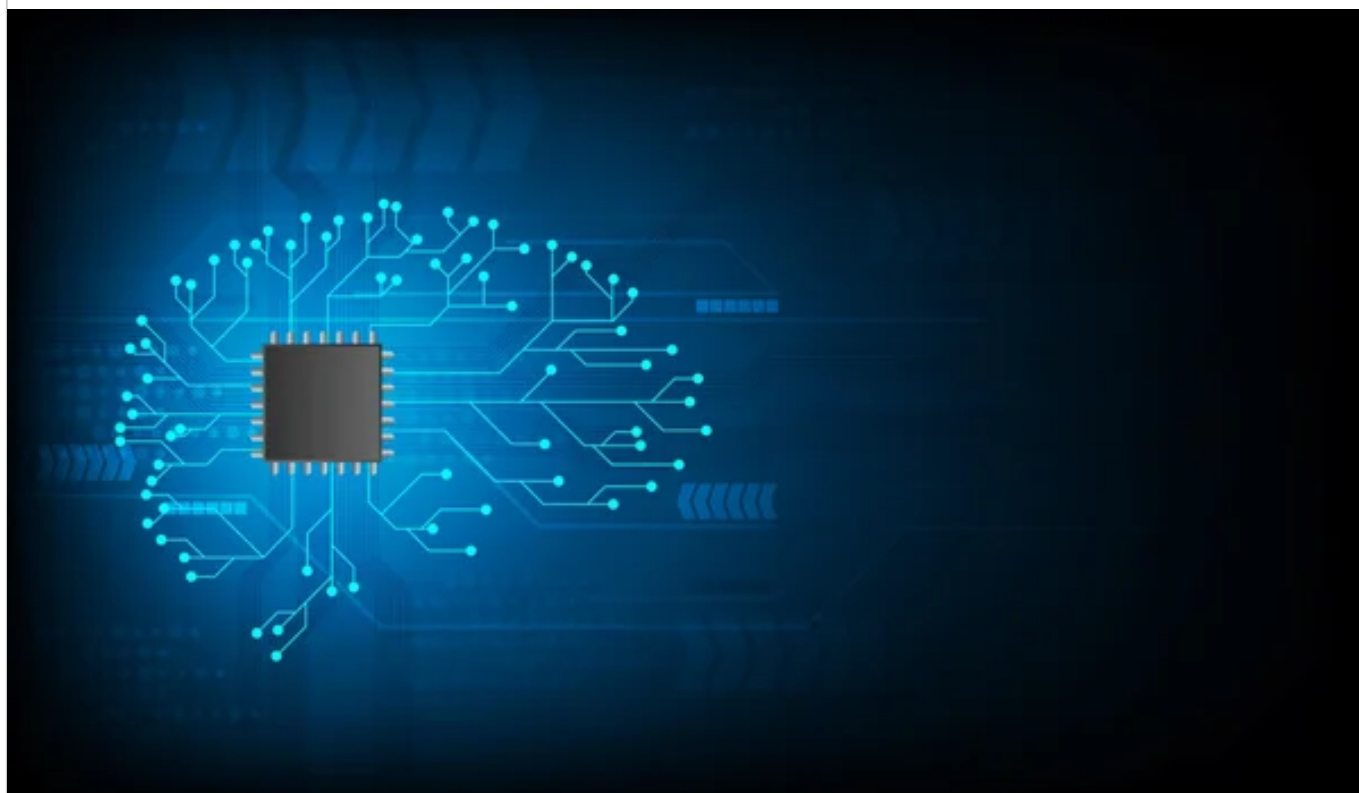
משלוח תגובה מהווה הסכמה לתנאי השימוש של אתר הארץ

שלחו

מדדים של קסם

תוכן שיווקי

5 דברים שכדאי לדעת על "חוק מור"

תוכן שיווקי

